

2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XX):

**OLAHUS îi dăruia lui ERASMUS din Rotterdam o lingură și o furculiță –
Ce este zidul orașelor? - Foamea este condiment pentru orice mâncare!**

Cogito, ergo sum
Gândesc, deci exist
Dosarele
patrimoniului (XX)

Salvați limba LATINĂ

Pe urmele
sibianului
Nicolaus
Olahus
Bruxelles
Augsburg
Strigonium
Sibiu
Europa
Latină

Nicolae Valahul 1493-1568
primul mare umanist român medieval

istoric om politic

Indigenous Languages
2019
Anul CĂRTII în ROMÂNIA

Romanian Villages
Explore a village and discover centuries old architecture and traditional ways of life

proverb latin:
Foamea este condiment pentru orice mâncare

A susținut originea latină vechimea și unitatea românilor

Concordia civium murus urbium
Armonia dintre cetățeni, este zidul orașelor

EUROPA - în Evul Mediu - cucerea lumea și impunea latina pe alte continente; astăzi ea nu mai este LATINĂ, în timp ce AMERICA LATINĂ păstrându-și numele, încearcă să-și salveze limbile indigene. În plin Ev Mediu s-a născut - la Sibiu (în 10 august 1493) - din "os de domn" din familia Drăculeștilor sau a Dăneștilor, românul **Nicolae Valahul**, care a rămas în istorie sub numele de **Nicolaus Olahus**. În Sibiu a învățat limba tatălui, aici începând și cunoașterea limbii latine. Trimis la studii în Oradea a învățat latina, elocința, poezia, muzica, astronomia și religia, pentru ca la 17 ani să fie paj la curtea regelui Ludovic al II-lea al Ungariei. Pe rând, a fost secretar de episcop (în Pécs) și secretar al familiei regale Ludovic și Maria de Habsburg; după moartea regelui (în cunoscuta bătălie de la Mohács - din 1526), Nicolae a rămas ca secretar al reginei în peregrinările sale în Europa, cunoscând: Viena, Linz, Innsbruck și Augsburg. S-a stabilit cu întreg anturajul reginei la Bruxelles, unde Carol Quintul i-a dat sorei sale Maria de Habsburg, funcția de vice-regină a Țărilor de Jos. Aici învață limba greacă și începe o frumoasă corespondență cu marele savant umanist Erasmus din Rotterdam; cele 40 de scrisori au rămas mărturie incontestabilă privind relația dintre doi mari umaniști, care nu s-au întâlnit niciodată în viață și au reușit să se cunoască, purtându-și un respect reciproc până la moarte. Se știe că, la 9 octombrie 1530, Erasmus primea din partea lui Nicolaus daruri, care în acele vremuri erau considerate lucruri prețioase: o lingură și

furculiță. Erasmus i-a mulțumit, răspunzându-i: "Lingura și furculița ce mi-ai trimes - scrie el lui N. Olahus - mă vor face să-mi închipui de câteori cinez, că te am ca oaspe la masă". Dar ce-i mai demn de notat în această epistolă e că Erasmus socoate pe noul său prieten ca o "**rara avis**", ca pe unul din puținii oameni ce pot fi sinceri și credincioși. Lucrarea lui St. Bezdechi "**Nicolaus Olahus primul umanist de origine română**" (Editura "Ram" Aninoasa Gorj, 1939) este printre puținele lucrări ce prezintă viața și opera marelui sibian.

Nicolaus Olahus a scris două lucrări de mare importanță pentru acele timpuri: "**Hungaria**" și "**Attila**", ambele de mare importanță istorică, etnografică și geografică. Dacă prima "se ocupă de Ungaria, din vremea sa, cât și de Ardeal, și de Țările românești învecinate", a doua îl prezintă pe "ctitorul și străbunul Ungurilor"; pe lângă aceste lucrări a scris și un **Chronicum**, în care a consemnat evenimentele timpului său, începând cu încoronarea lui Matei Corvinul până la încoronarea lui Ferdinand". Când un învățat belgian i-a spus că va duce dorul Țărilor de Jos, el i-a răspuns tranșant: "Să se facă pace în Ungaria și nu mă vor mai putea ține aci pe loc nici frumoasele clopote ale bisericilor voastre, nici căminurile voastre, nici cuvintele măgulitoare ale femeilor voastre, nici libertatea, nici discuția cu oamenii învățați. Libertatea aceasta o voi avea și acasă, dacă mă voi mulțumi cu puțin și nu voi umbla după glorie. Oameni savanți voi afla și acolo, chiar dacă n'or fi așa de mulți ca aci, iar cărți, și tovarășia acestora mă va delecta de parcă aș fi în mijlocul Italiei" (Codex. Epist. P.313, scrisoarea din 7.III.1533, adresată lui C. Schepper". Pregătindu-se pentru a fi numit episcop, Olahus îi scria unui corespondent: "Crezi că episcopii au parte de mai multă odihnă, și pace decât acei ce nu sunt episcopi? Că mănâncă mai mult decât alții? Îndatoririle episcopilor, dacă te gândești bine, nu se împacă cu odihna, cu plăcerea, cu trândăvia. (...) Dacă a avut ambiție, a avut nu mândria de a o lua înaintea altora spre a-și satisface un van orgoliu personal, ci de a se găsi în locul de unde știa că poate da măsura forțelor sale, de unde putea fi mai de ajutor acelor pe care îi știa că au nevoie de ajutorul lui și pot fi ajutați de el." În 1543 Olahus e numit episcop de Zagreb, apoi de Eger (în 1548), ambele neputând să le ocupe, fiind indispensabil în funcția de consilier la curtea regală. Abia în 1553 a fost numit arhiepiscop de Strigoniu și primat al Ungariei, cea mai înaltă distincție în ierarhia bisericii catolice, fiind asimilată funcției de "Șef al bisericii" și mare om de stat. La data numirii, Nicolae Olahus avea vârsta de 60 de ani, fiind considerat "singurul om indicat să țină piept Reformei a tot năvălitoare. Voința lui nestrămutată, dar nu fanatic, ci luminoasă și umană, vasta lui experiență, puterea lui de muncă excepțională, făceau din el omul providențial chemat să salveze catolicismul în Ungaria.(...) **Luteranismul** - crede el - poate fi răpus prin doctrină, prin învățătură, prin luminarea poporului ignorant și aducerea lui la conștiința adevăratelor îndatoriri religioase. Era, deci, vorba de o renaștere la adevărata viață religioasă în spiritul catolicismului purificat; aceasta socotea el că e cel mai bun mijloc pentru a combate Reforma (...) Ca un alt Ioan Gură de Aur, caută să stârpească abuzurile sau neregulile la care se dedau preoții, după ce mai întâi, cu o râvnă vrednică de admirat, caută să-i lumineze asupra îndatoririlor lor, chemându-i adesea la adunări și sinoade unde le dădea tot felul de lămuriri și îndrumări. Nu-i place de loc amestecul lor prea mare cu mirenii și vieța lumească, nici traiul și veștmintele lor adesea lumești. Îi obliga, deci, să-și radă părul și barba, să nu se însoare, și să respecte toate îndatoririle impuse lor de legea și tradiția catolică. E dela sine înțeles că s'a izbit de o mare rezistență, dar tenacitatea sa nu da

înapoi de la nimic El avea o mare încredere în puterea rugăciunii pentru vieța credinciosului (...) El a adus în Ungaria pe iezuiți, și a restabilit piosul obicei de a se trage clopotele seara și dimineața, în cinstea Fecioarei".

Chiar dacă, în 1548, a fost numit baron "el nu și-a uitat niciun moment originea și neamul său românesc, se poate vedea atât din porecla **Olahus** pe care o poartă cu mândrie atât el, cât și din scrierile sale, și mai ales din documentul prin care el e ridicat la rangul de baron al Imperiului". Azi, puțini cunosc cugetarea lui Cicero "**Cibi condimentum esse fames**" - "**Foamea este condiment pentru orice mâncare**", în Evul Mediu multe familii de români migrând pentru supraviețuirea economică. Familia tatălui lui Nicolaus Olahus a migrat pentru simpla supraviețuire și "a trecut în Ardeal în timpul lui Țepeș. (...) Ca pretendent posibil la tron, pentru a fi scăpat de urmărirea dușmanilor săi, va fi îndemnat să meargă în Ardeal.(...) **El s-a stabilit la Sibiu, reședința de predilecție a fugarilor munteni**". În 2019 - Sibiu, capitala gastronomică, își întâmpină iluștrii oaspeți cu statuia lui Nicolae Valahul (Nicolaus Olahus), opera sculptorilor Călin Baciu și Septimiu Enghiș (1996), în fața Bisericii Ursulinelor. Monumentul de piatră ar trebui să amintească tuturor vizitatorilor și că "**armonia dintre cetățeni, este zidul orașelor**", Sibiu respectând - în noua epocă a migrațiilor - vechiul proverb latin: "**Concordia civium murus urbium**".

În Panteonul personalităților sibiene - încă neconstruit - trebuie înscrisă și contribuția celui mai mare umanist medieval român la cultura europeană, orașele Sibiu și Bruxelles fiind unite și prin activitatea mentorului unanim acceptat - **Nicolae Valahul** - adevărat titan al erudiției, spiritului și caracterului. Știați că în 2018 s-au sărbătorit printr-o expoziție, la Chișinău, 525 ani de la naștere și 450 ani de la moartea cărturarului, uns cardinal (în 1562) de Papa Pius al IV-lea?

În Sibiu s-au tras clopotele la Biserica Romano-Catolică?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xx-olahus-ii-daruia-lui-erasmus-din-rotterdam-o-lingura-si-o-furculita-ce-este-zidul-oraselor-foamea-este-condiment-pentru-orice-mancare-141592.html>

Arhiva Anunturi online Tribuna sporturilor Publicitate Redactia Tipotrib E-mail Telefon Facebook

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stirile de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

Dosarele patrimoniului (XX): OLAHUS îi dăruia lui ERASMUS din Rotterdam o lingură și o furculiță - Ce este zidul orașelor? - Foamea este condiment pentru orice mâncare!

7 Shares f Share t p e

Cautare

Marius HALMAGHI 07.02.2019 21:55 163 vizualizari 0 comentarii

În: Tribuna, 7 februarie 2019